

Γενοκτονία Ποντίων: Οι ορδές του Κεμάλ αφανίζουν τους Έλληνες

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Γενοκτονία των Ποντίων: Οι ορδές του Κεμάλ αφανίζουν τον Μικρασιατικό Ελληνισμό

«Η ΡΩΜΑΝΙΑ ΚΙ ΑΝ ΕΠΕΘΑΝΕΝ, ΑΝΘΕΙ ΚΑΙ ΦΕΡΕΙ ΚΙ ΑΛΛΟ»

[Γιώργος Μιχαηλίδης](#)

Πρόκειται για μία από τις πιο μαύρες στιγμές της Ιστορίας όχι μόνο για τους Έλληνες αλλά και για την ανθρωπότητα ολόκληρη. Με την Γενοκτονία των Ποντίων αφανίστηκε από τις πατρογονικές του εστίες ένα ζωηρό κομμάτι του ελληνισμού που πάλευε για την επιβίωσή του για περίπου 3000 χρόνια.

Ο όρος γενοκτονία δημιουργήθηκε το 1945 από τον Αμερικανό καθηγητή Λέμκιν λίγο πριν την Δίκη της Νυρεμβέργης για να περιγράψει τις πρακτικές που χρησιμοποίησαν οι Ναζί για να εξοντώσουν τους Εβραίους. Έτσι, χρησιμοποιείται από τότε για να αποδώσει την προσπάθεια εξόντωσης και αφανισμού, με συστηματικό τρόπο μίας φυλής-πληθυσμιακής ομάδας από μία συγκεκριμένη

περιοχή.

Ήταν λοιπόν 19 Μαΐου του 1919 όταν ο Μουσταφά Κεμάλ, μετέπειτα Ατατούρκ (πατέρας των Τούρκων) αποβιβάστηκε στην Σαμψούντα προκειμένου να ξεκινήσει την δεύτερη ιστορικά, φάση της εξόντωσης των Ελλήνων της βόρειας Μικράς Ασίας προσπαθώντας επίσης να συντονίσει την αντίσταση των Τούρκων κατά της ελληνικής στρατιάς που είχε καταλάβει πριν από μερικές εβδομάδες την Σμύρνη.

Οι Έλληνες του Πόντου αποτελούσαν πάντοτε ένα ζωτικό κομμάτι της περιοχής και παρόλο που ήταν μακριά από τον εθνικό κορμό της ελληνικής χερσονήσου και των δυτικών παραλίων της Μικράς Ασίας, διέγραψαν την δική τους πορεία η οποία όμως ήταν παράλληλη με αυτήν των υπολοίπων Ελλήνων.

Φτάνοντας στην νεώτερη Ιστορία, μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης και την πτώση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας, οι Πόντιοι έγιναν ένα κομμάτι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Περικυκλωμένοι από Μουσουλμάνους και πολλές άλλες εθνότητες, οι Πόντιοι κατάφεραν να διατηρήσουν την εθνική τους συνείδηση με συνέπεια πάντα να αποτελούν για του Οθωμανούς Τούρκους έναν «πονοκέφαλο» για την συγκεκριμένη περιοχή.

Μπορεί πληθυσμιακά να μην ξεπέρασαν τις άλλες εθνότητες αποτελώντας περίπου το 40% της περιοχής, όμως οι δραστηριότητές τους, τους έκαναν κυρίαρχους στην κοινωνική και την οικονομική ζωή του τόπου αυτού. Συγκεντρωμένοι ως επί το πλείστον στα αστικά κέντρα, οι Πόντιοι το 1986 αριθμούσαν περίπου 265.000 ψυχές, μέσα σε μόλις 15 χρόνια είχαν φτάσει τις 330.000, ενώ στις αρχές του 20 αιώνα είχαν ξεπεράσει τις 700.000!

Οι Πόντιοι όμως δεν αναπτύχθηκαν μόνο πληθυσμιακά αλλά και πνευματικά. Ενώ το 1860 υπήρχαν μόλις 100 σχολεία σε όλον τον Πόντο το 1919 υπολογίζονταν να

ξεπερνούν τα 1400, ενώ ανάμεσά τους ήταν και το περίφημο Φροντιστήριο της Τραπεζούντας. Πώς γίνεται μαζί με αυτά να λείπουν τα τυπογραφεία, οι λέσχες, τα θέατρα, οι εφημερίδες και κάθε τί που επιβεβαιώνει το υψηλό πνευματικό επίπεδο μίας κοινωνίας. Δεν έλειπαν. Η Σαμψούντα, Τραπεζούντα και οι άλλες ιστορικές πόλεις δεν είχαν σχεδόν τίποτα να ζηλέψουν από την κοινωνική και πολιτιστική ζωή πολλών ελεύθερων ευρωπαϊκών πόλεων.

Ωστόσο από το 1908 και με την χρονιά πολύ σημαντική για όλη την Οθωμανική Αυτοκρατορία, καθώς ένα φιλόδοξο κίνημα που προωθούσε την ισονομία μεταξύ των λαών αναδύθηκε. Ήταν αυτό των Νεότουρκων. Όλες οι μειονότητες έτρεφαν ελπίδες για ίση μεταχείριση επί τέλους στην κοινωνία, κάτι όμως που δεν έγινε ποτέ. Οι Νεότουρκοι αποδείχθηκαν εθνικιστές και αντί της ισονομίας, στην ατζέντα τους είχαν την «κάθαρση» της Τουρκίας από όλους τους «ξένους».

Στο στόχαστρό τους έβαλαν κυρίως τους χριστιανικούς πληθυσμούς προκειμένου μεγάλες εκτάσεις της Ανατολίας να εκτουρκιστούν. Με την Ελλάδα να είναι απασχολημένη με το Κρητικό Ζήτημα και να μην είναι ικανή να συγκρουστεί ευθέως με την εκτοπίστηκαν και πολλοί άλλοι Έλληνες πρόσχημα της «ασφάλειας

του κράτους».

Τα «Αμελέ Ταμπουρού» σχέδιο εκπονημένο από Γερμανούς αξιωματικούς σκόπευαν να εξοντώσουν όλους τους άνδρες που δεν κατατάσσονταν στον τουρκικό στρατό. Τα τάγματα αυτά εργασίας έβαζαν τους άνδρες να εργαστούν σε λατομεία, ορυχεία και κατασκευές δρόμων κάτω από κυριολεκτικά εξοντωτικές συνθήκες. Αποτέλεσμα; Ελάχιστοι ήταν αυτοί που κατάφεραν να επιζήσουν. Οι περισσότεροι υπέκυπταν στην πείνα τις αρρώστιες και τις κακουχίες. Αυτή ήταν η ισονομία που διακήρυτταν οι Νεότουρκοι.

Κάτι τέτοιο όμως οι Πόντιοι δεν μπορούσαν να το αφήσουν έτσι. Με τον καιρό, χιλιάδες ήταν οι άνδρες που αποφάσισαν να καταφύγουν αντάρτες στα ψηλά και δυσπρόσιτα βουνά της περιοχής προκειμένου με ελάχιστα μέσα να αντιταχθούν στους Τούρκους. Το ίδιο έκαναν και οι Αρμένιοι, όμως μέχρι το 1916 οι Τούρκοι είχαν αντιμετωπίσει τον κίνδυνο αυτό. Πώς; Με την [Γενοκτονία των Αρμενίων](#). Πλέον το πεδίο για τον Μουσταφά Κεμάλ ήταν ελεύθερο. Ωστόσο οι Πόντιοι δεν ήταν εύκολος αντίπαλος με συνέπεια οι αντάρτες να καταφέρουν αποφασιστικά χτυπήματα στον οργανωμένο εθνικιστικό στρατό, ενώ από το 1919 έτρεφαν πολλές ελπίδες με την δημιουργία του Ποντοαρμενικού κράτους αλλά και την παρουσία του ελληνικού στρατού στην Μικρά Ασία.

Οι αντάρτες οργανώνονταν κυρίως σε μικρές ομάδες 15 έως 30 ατόμων για να είναι ευκολότερη η μετακίνησή τους αλλά και η συντήρησ των ανδρών. Όπως διαβάζουμε στην Ιστορία του Ελληνικού Έθνους του Κωνσταντίνου Παπαρρηγόπουλου-National Geographic, υπολογίζεται πως περίπου το 1921 οι Πόντιοι αντάρτες στο σύνολότου ανέγονταν σε πάνω από 12.000 άνδρες. Ένας μεγάλος για την εποχή οργανισμός αντάρτων που οργάνωνε τις μαχητών στα νώτα της στρατιωτικής επιτελείας.

ελλαδικά επιτελεία.

Το βραχύβιο όμως Ποντοαρμενικό κράτος και η ελάχιστη βοήθεια από τις ελληνικές κυβερνήσεις οι οποίες είχαν να ασχολούνται κυρίως με την πολιτική παρά με την κρίσιμη κατάσταση στο μέτωπο, επέτρεψε στον Κεμάλ να προχωρήσει στην «τελική λύση».

Ενώ μέχρι πρότινος οι Έλληνες της περιοχής είχαν την αρωγή των Ρώσων, όλα άλλαξαν μόλις ήρθαν στην εξουσία οι Μπολσεβίκοι οι οποίοι βοήθησαν απροκάλυπτα τους Τούρκους με κάθε μέσο. Στον ίδιο δρόμο και οι Γερμανοί οι οποίοι προμήθευαν με πολεμικό υλικό και πάσης φύσεως εφόδια τις ορδές του Κεμάλ.

Καθ'όλη την διάρκεια της παραμονής του ελληνικού στρατού στην ενδοχώρα της Ανατολίας, ο Κεμάλ απασχολούσε τους Έλληνες με αντάρτικες επιθέσεις, ενώ ταυτόχρονα είχε την δυνατότητα να σφαγιάζει ολόκληρα χωριά στον Πόντο. Χαρακτηριστικό είναι πως μέχρι την Μικρασιατική Καταστροφή, περίπου 200.000 Πόντιοι είχαν χάσει την ζωή του, ενώ σύμφωνα με άλλους ιστορικούς ο αριθμός μπορεί να ξεπερνά και τις 350.000!

Οι Πόντιοι έψαξαν για νέες πατρίδες, έτσι κατέφυγαν στην νότια Ρωσία αλλά και στην μητέρα Ελλάδα με την ανταλλαγή των πληθυσμών, ξεκινώντας μία νέα ζωή ενώ έδωσαν μία σημαντική πληθυσμιακή ανάσα στην γη της Μακεδονίας.

Η μητέρα Ελλάδα με μία σημαντική καθυστέρηση αναγνώρισε τελικά την μαύρη αυτή στιγμή της Ιστορίας στις 24 Φεβρουαρίου του 1994 με την Βουλή των Ελλήνων να ψηφίζει ομόφωνα για την ανακήρυξη της 19ης Μαΐου ως Ημέρα Μνήμης για τη Γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού.

Δεν ξεχνάμε ωστόσο πως οι αντάρτες δεν παραδόθηκαν ούτε ακολούθησαν την πορεία του διαλυμένου ελληνικού στρατού. Πολλοί από αυτούς αρνήθηκαν να εγκατασταθούν στο ελληνικό κράτος και παρέμειναν στα βουνά του Πόντου μέχρι το 1924 σχεδόν παρενοχλώντας τις τουρκικές αρχές δημιουργώντας σοβαρά διπλωματικά επεισόδια μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας.

Τελικά το μικρασιατικό όνειρο πέθανε μαζί με την ελληνική παρουσία στην Ανατολία. Ο ελληνισμός αυτός όμως δεν πέθανε ποτέ, ήρθε στην Ελλάδα αναζωογόνησε τον κοινωνικό ιστό, μεγαλούργησε και βοήθησε την μητέρα πατρίδα σε κάθε δύσκολη στιγμή που αντιμετώπισε από τότε.

Πηγή: iefimerida.gr